

SLOVENSKI NAROD.

Izahaja vsak dan, izvenredne ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 18 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrtinskega petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Mi Slovenci in naše pismo.

IV.

Od jadranskega morja. [Izv. dop.]

V naših zadnjih člankih omenjeni dopisniki so kaj previdni ljudje: za vse so imeli skrb: eden misli na to, kdo bodo Boetjani, kdo Aetoljani in kdo Florentinci v novem kraljestvu, drugi zopet v kakem pravopisu se bo pisalo.

Nas osobno to vse jako malo briga, kajti nam latinica ravno tako gladko izpod rok teče, kakor cirilica; kar nas je napotilo o tej stvari par besedij spregovoriti, je to, da dopisnik v št. 155. „Slov. Nar.“, o ruskem jeziku govoreč, azbuko in julijanski kolédar v jedno vrsto stavlja, češ, da jedno in drugo je treba odpraviti, ter cirilico z latinico nadomestiti, in sicer zato, da bi se „bolj drugim narodom bližali“.

Mi, bogme, ne ponimamo, kaj bi tako bližanje komu koristilo: ako je črka latinska ili cirilska — razloček v besedi mej Rusi in drugimi narodi ostane ravno tisti. Francoz, Španjolec, Italijan bi ruskih knjig ravno tako ne razumeli, severnega Nemca in Angličana pa azbuka čisto nič ne zadržuje ruski učiti se, ako se jima potrebno zdi; kar pa se Rusov tiče, tujih jezikov uže tako več znajo, nego je treba. Grki in Rimljani so tudi različne pravopise imeli, kar pa poslednjih prav nič nij zaviralo, grške nauke prilastiti si. Mi tedaj koristi tacega bližanja, kakor ga je g. dopisnik Rusom nasvetoval, ne razumemo. Odreži kravi roge, zato vse eno konju nič bliže ne bo. Tiste pa, ki govore, da se le zato ruski nečejo učiti, ker je azbuka preteška, mi moremo zagotoviti, da bi se tudi tedaj ne učili, ako bi ruske knjige v latinici tiskane bile. Težava, koja cirilica prizadeva, je tako maj-

hena, da nij vredno omenjati je. Mi smo se azbuke v jednej uri naučili; bili smo še mlad dečko, a ruska knjiga je bila takrat še bela vrana na Slovenskem.

Kaj bi tedaj s takim bližanjem, kakor si ga g. dopisnik misli, Rusi dosegli? Nič drugega, nego neizmerne nepravilike za Rusijo — nepravilike, ki bi tem večje bile, čim bogateje je rusko slovstvo. Bila bi to pa tudi nepopisljiva nevhvaležnost do slavjanskih apostolov Cirila in Metoda, ki sta za Slavljane tak pravopis izumila, kakor je slavjanskemu jeziku naj bolj ugoden, ustanovivši takim načinom slavjanski pismeni jezik v tistih temnih časih, ko zapadni narodi še nijso drugega pismenega jezika poznali, nego latinskega. Toda to še nij vse, kar pri Rusu za obdržanje cirilice, to je graždanske govori.

Azbuka je tak pravopis, kakor za ruski jezik navlašč stvarjen, kakor si ga ruščina prilicnejšega skoraj misliti ne more. Latinica, z našo gajico vred, nema dovolj znamenj, da bi vsako rusko besedo v njej pisal, ako nečeš jezika kvariti ili za nekatere glase celo kôpo črk rabiti, kar gotovo nij želiti. Sicer pa naša gajica z obilnimi rogovi, koje se na pojedine črke stavlja, za naglo pisanje nij naj prilicnejši pravopis.

Ako se ima Rusom kaj očitati, nij to, da so se drugim narodom premalo bližali, ampak da so se jim — vsaj dozdej — le preveč; da so v to svérho mnogo domačega, kar je bilo dobro, s tujim piškavim blagom zamenili, in to zgolj le zaradi navdušenja za tuje običaje. Ko je Peter Veliki začel Rusijo „reformirati“, je bil malo zbirčen; zavrgel je, kolikor je mogel narodno ruskega, ter nadomestil s tujo robo, samo zato, ker je bila — tuja. Tako n. pr. je v oficijalni ruski jezik vpletel množestvo tujih, zlasti nemških besedij, žrtvo-

vavši jim najlepše ruske. Gotovo bi bil tudi cirilico odpravil, ako bi ne bila ruskemu jeziku neobhodno potrebna, toda prepričal se menda je, da ruščina in azbuka ste si to, kar je duša telesu.

Kaj so Rusi pridobili s tem slepim bližanjem drugim narodom, katero g. dopisniku še vse nij dovoljno? Pridobili so si: prvič zaničevanje Evrope, drugič so s tem zanemarili svoj narodni razvitek. Čim bolje so druge narode posnemali, tem bolj so bili od teh za barbarje razvikani, kar je tudi čisto naravno, kajti kdor samega sebe ne spoštuje, tudi od drugih nij spoštovan.

Tega „bližanja“, hvala Bogu, je zdaj konec: ustavili so se mu, ne — starokopitneži, ampak naj odličnejši naprednjaki — narodnjaki. Mi ne vemo, ako so te okoljnosti g. dopisniku znane, ampak zdi se nam, da on Rusijo in ruski narod le iz nemških knjig pozna, kakor je to pri zapadnih Slavjanih sploh navada; zdi se nam tudi, da on ruske razmere le po avstrijskem kopitu sodi, misleč, da le posnemanje tujstva je napredek, kakor pri nas. V Avstriji, kjer je vsakoršnje samostalno gibanje otrpnelo, izvirno življenje že zdavnej vsahnulo, si napredka brez posnemanja tujstva res ne moremo misliti. Drugače je na Ruskem.

Tam je pravi napredek še le sè začetjem izvirnega razvitja narodnega življenja nastopil; zato pa upor ruskih rodoljubov zoper posnemanje tujstva ili „bližanje drugim narodom“ v ravno tej razmeri raste, v katerej Rusija napreduje. Ruski patrijotje predobro poznajo kulturno moč ruskega naroda, in vedoč, da le po svojem potu hodivša, Rusija svoj cilj doseči more, so duševno in materijalno neodvisnost za naj zdatnejši pripomoček za izpolnenje velike njene naloge izpoznali. Ako za tak svét, ka-

Listek.

Spomini iz dijaških let.

II.

Ko sem se bil naveličal Čuvankine discipline, sem se odpravil nekega dne k pokojnemu abašu celjskemu, Matiji Vodušeku, ter sem ga prosil, da me sprejme v konvikt, ki se je ravno bil ustrojil. Radostno me je sprejel abaš, rekši, da sem „bescheiden“, ker nemam odlike, ampak samo prvi red, in mi je dal vrh tega še četiri lepe jabelke. Imel je namreč Vodušek redko navado, da nij trpel onih dijakov, ki so bili mej prvimi, ampak je iskal svoje cartle mej dijaki srednje vrste, češ, da se veliki talenti radi spridijo.

Življenje v konviktu je bilo, kakor navadno v institutih, imelo je dobro kakor tudi svojo slabo stran; bili smo pod strogim nad-

zorstvom, pa to nam nij prečilo, da ne bi bili vganjali norosti, navadne pri mladeži.

K oddelu nižje gimnazije je bil naš prefekt gospod Miha, človek tanke vesti, ki je sicer, kadar je bil jako gladen, rad prejel košček kruha tudi iz rok jednega ali drugega svojih podložnih, ali za to nij nikdar protežiral jednega pred drugim, ampak je vsakega vestno zabilježil v svoj „notizbuch“, kdor je kaj zakrivil.

Mene nij prefekt Miha nikdar zval po pravem imenu, nego mi je dal ime „Hansl“ za privatno porabo, oficijalno pak v svoj „notizbuch“ je zabilježil vsigdar moje pravo ime, čeravno bi meni ljubše bilo, da je Hansla zapisal.

V Mozartovej čitanki za nižje gimnazije se nahaja berilo pod naslovom: „Hans im glück“, katero pripoveduje, kako je neki Hans služil verno svojemu gospodarju, ter pri odhodu do

bil grudo zlata: to zlato je zamenil za konja, konj ga je vrgel v grabo, pa ga je zamenil za kravo, krava ga je brcnila, ko jo je molzel ob cesti, pa jo je dal za svinjo, svinjo zamenil je za gosko, a gosko za brusni kamen, in ko mu je slednjič brusni kamen pal v vodo, je bil vesel in je Boga hvalil, da se je tako znebil vsega in je brez skrbi mogel potovati domu k svojej materi.

Moje gospodarstvene stvari so menda dale povoda, da me je tako krstil; no naj mu bo, to mu rad oproščam, saj vem, da sem tudi z njim stal v trgovinskih odnošajih, nego nekaj drugega imam še zdaj na rovašu, čeravno je uže mej tem preteklo 25 let.

Gori omenjeni „notizbuch“ namreč je naenkrat našemu prefektu izginil, in nij ga bilo nikjer več. Kdo ga je vzel? to je bilo živотно vprašanje za nas vse. Istraživanje se je začelo, ali nij vodilo do zaželje-

kor ga jim je g. dopisnik dal, namreč „bližanje drugim narodom“ dandenes Rusi nič ne dadó, se pa še ne sme reči, da se hočejo le starega kopita držati, česar v ostalem tudi mi ne mislimo priporočati. Naše mnenje se v tem sredotoči, da golo „bližanje drugim narodom“ ne sme biti povodom za zavrženje tega, kar se ima. Ako ima g. dopisnik druge boljše razloge za odpravljenje azbuke na Ruskem — o Srbiji nij treba, da govorimo, — mu bomo ravno tako radi soglasili, kakor se radi pridružimo njegovemu mnenju gledé julijanskega koledarja.

Protivniki naših nazorov še ne bodo tega lista iz rok položili, ko bodo z ironičnim nasmehom vprašali: „Ako je kulturna moč ruskega naroda tako velika, zakaj je pa Rusija tako zaostala?“ Na to hočemo precej odgovoriti.

Rusija nij ravno tako zaostala, kakor si tisti mislijo, ki jo le po nemških, francoskih in drugih enakih opisih poznajo. Ako je pri nas zapadnih Slavjanah še malo takih, ki Slavjanstvo kot odločilni faktor za bodočnost uvažajo, je pri vzhodnih narodih to vse drugače: pri njih je uže zdavnej misel proderla, da Slavjanstvu je jako imenitna šola v zgodovini narodov namenjena, Rusija pa da drugega hrepenenja nema, nego na čelo Slavjanstva postaviti se.

Mi nečemo tukaj preiskovati, koliko je zaključek rečenega opravičen; mi s tem, kar smo naveli, le hočemo povedati, kaj se drugod misli. Vsakako pa je ta misel vzrok, da se zapadni narodi Rusije boje, in da jo zajedno neizmerno sovražijo. Zato podpirajo Poljake, kot „mučenike“, zato črnijo in natolcujejo Rusijo pri vsakej priliki; zato vsak njen napredek taje ali na smeh stavijo. Uže Napoleon I. je pisúne plačeval, kojih naloga je bila, Rusijo pred Evropo obrekovati in druge narode na vsak način na njo ščuvati. Dandenes so to delo posebno Poljaki in židi v roke vzeli. Osnovala so se v to svrhu v glavnih mestih Evrope agentstva, katera so prevzela dolžnost, evropsko časopisje z izmišljenimi, Rusiji v jednem ali drugem oziru neugodnimi fakti, in ruski narod grdečimi dopisi preskrbljevati. To je uzrok, da se o Rusiji le kaj slabega sliši in čita, in da so nazori o njej tudi pri zapadnih Slavjanah več ali menj napadni.

S tem pa nij nikakor še rečeno, da Rusija nič nij zaostala. Zaostala je, toda uzroki zaostanku so taki, da se zato niti grajati niti obžalovati ne sme.

nega vspeha, krivec se nikakor nij mogel najti in uže sem mislil, da je preiskovanje zaključeno in obstavljeno, kar mi naenkrat pri večerji, ko se je delil bažol z octem in oljem (poslednjega mislim nij bilo mnogo) pa sem bil v nevarnosti, da kakor zadnji po turnusu, nič ne dobim, ter sem zarad tega preveč kričal, reče moj prefekt: „Hansl, Hansl, du sei nur still, du hast mir mein notizbuch gestohlen.“ Mislil sem, da me je zadel grom; ali kaj sem hotel, dokazati nijsem mogel svoje nedolžnosti, kakor on meni krivnje nebi bil mogel dokazati, a na dvoboj tudi nijsem smel zvati svojega naprednega predpostavljenega, pa tako sem moral ostati brez svoje porcije bažola za ta večer, o „notizbuchu“ pa nij bilo več govora.

Mnogo let je mej tem prešlo, mi vsi, katerih imena so kinčala ono strašno prikazen, ki se je zvala „notizbuch“, smo uže vsak na

Predno je tartarski hudournik črez Rusijo udrl se, je bilo po ruskih mestih, posebno v Kijevu in Velikem Novgorodu razmeram tadašnjih časov prilično dosti kulture, — Veliki Novgorod je slovel zaradi tega po celej Evropi, čeravno na ogromnem prostoru nij bilo dovoljno stanovnikov, vsled česar se kultura po okrajinah nij mogla naglo širiti. Dvestoletno gospodarstvo Tartarov nij samo daljnega razvitka ustavilo, ampak tudi večji del tega, kar je bilo, uničilo. In kar je Tartarom ostalo, so zatrli njih nasledniki Poljaki, ki so pokončavali z mečem in ognjem rusko zemljo, dokler nijso bili premagani.

Toda, ako je Rusija v teh večstoletnih borbah svojo kulturo izgubila, je pridobila v nagrado drugo, neizrečeno dobroto — zjedinenje pod jednim vladarjem. Pred Tartari v mnogoštevilne knježevine razdeljena, je bila po odhodu Tartarjev zjedinjena, kar je neizmerna sreča za njo — in kar morebiti se ima ravno tartarskemu jarmu zahvaliti.

Iz Bosne in Hercegovine.

Še jeden turški upor! Kakor je vstala turška druhal v Sarajevu, podpihana od necega agitatorja Hadži-Loje, prepodila turške oblasti, ker nijso hotele Mohamedancem orožja v roke dati in jih voditi proti Avstrijcem, ki v deželo prihajajo, tako se je tudi v Mostaru, drugem glavnem mestu Bosne in Hercegovine, vnel ljudski upor; Turki so umorili svojega kaimakama Muftija in necega turškega duhovna ali ulemo za vladarja postavili. Tri bataljoni turških vojakov je prestopilo k turškim upornikom, trije drugi bataljoni so se pa izrekli zoper upor in sklenili z Avstrijci združiti se. Bajje, da so uže proti Metkoviču na potu, da ubegnejo, če jim bo sila, na avstrijska tla.

Iz tega je vidno, da bodo naši vrli vojaki še precej sitnosti in težav imeli, predno se polaste te opustošene in po turškem zlem gospodarstvu strašno demoralizirane dežele. Dolgo se surova in nedisciplinirana turška druhal ne more braniti našej rednej vojski, ali za vsacega našega moža, ki pade vsled divje trme mohamedanske, je škoda velika.

Vzburjenje v Sarajevu in po družih mestih Bosne še traje dalje, in bode naša vojska morda bolj težavno delo imela. Porta je, kakor se iz Carigrada v „D. Z.“ poroča, izvedela o teh vstajah, povedala avstrijskemu poslaniku Zichymu, da nij odgovorna za te upore. Vendar ona tudi nič ne stori, da bi se zatrli.

svojem kruhu, mnogi je menda uže davnej pozabil na to zadevo, ali mene je v oktobru l. 1876 doletela sreča, da sem se sastal s nekdanjim svojim prefektom v celjskej čitalnici. Tam smo bili široke volje in jaz sem ravno bil izpripovedal neko slavonsko anekdoto, katera je sicer grohoten smeh pri vseh pričujočih prouzročila, ki je pa bila za nežno čuvstvo nekdanjega prefekta menda prekosmata. Zato je vzdignil naš Miha kazalec desne roke ter mi je zažugal: „Hansl, Hansl!“ in to mi je bilo dosta; prikazala se je mojej duši v čarobnem svitu neka škarteka, polastil se me je nek pobožen strah, in čeravno sem uže tačas spadal v osmi nadnevni razred, tedaj v rang majora, mi je vendar tesno postalo, in zdelo se mi je, kakor da morajo slediti besede: „Ich werde dich in das notizbuch eintragen.“

C—v.

Iz Dalmacije se poroča, da so naši 2. t. m. prišli v Ljubuško na potu v Mostar.

Več poročil nij. „Gotovo vojaške dispozicije glede nadaljevalnega marširanja proti sredi Bosne ne dovoljujejo, da bi se več naznanjalo,“ tolaži uradna „Wien. A.“ in meni, da je previdnost armade opravičena.

O ruskej vojski

piše „Pol. Corr.“ 22. julija: Rusi so zasedli denes Šumlo. Ko so prispeli na brdo, katero so si hoteli po tolikih izgubah leta 1828 in 1829 osvojiti, zagrmeli so kanoni, da se izrazi veselje, ker je zdaj Šumla, tvrđjava, v katero še doslej nij stopila nijedna neprijateljska noga, v ruskej vlasti. Fazly paša, zapovednik te tvrđjave in jeden najboljših turških generalov, zaplakal se je, ko mu je bila uročena sultanova zapoved, da izprazni tvrđjavo. Turška posadka, katera se je po boleznih jako zmanjšala, štela je le 7000 mož. Ako bi se bila tedaj neprijateljstva zopetno pričela, je jasno, da bi se Turki ne bi mogli upirati, ker za krepko obrambo potrebuje Šumla 60.000 mož. Ne bi bilo Turkom tudi mogoče to slabo posadko pojakšati, ker Rusi so imeli nevtralnno sotesko pravadaško zasedeno, in so zmirom novih čet tja pošiljali. Sicer je porta prosila kneza Lobanovega, da se jej pusti posadko v tem mestu povekšati, a nij jej bilo to storiti pripuščeno. Turki smejo se pod denšnjimi okolnostimi srečnim prištevati, da so smeli soboj vzeti kanone in vojni materijal. Ker se je Šumla mogla obiti pri Pravadiji in skozi kamčičko dolino, je za novejšje ratovanje izgubila svojo prejšnjo izredno vrednost.

Drugače je pa z Varno. Turška vojna uprava je do najnovejšega časa vse storila za ugodno obrambo te tvrđjave, in sami Rusi priznavajo, da bi se bila Varna mogla vzeti le z najtežjimi izgubami. Zato se v ruskem glavnem stanu, in vseh ruskih krogih boje, da bi se Turki naposled ne branili mesta izprazniti. V resnici so za izpraznenje Varne stavili uvet, da rusko vrhovno zapovedništvo pokleče rusko vojsko 48 ur proč od Carigrada, kar je pa general Todtleben odločno odbil. A Rusi sodijo, da radi Varne se Turčija ne bode hotela Rusiji zameriti.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. avgusta.

Of cizozni „Fremdenblatt“ piše o **Bosni**: Če nas tudi glede srečnega izida dela naše vojske v Bosni nij strah, vendar moramo pripravljene biti, da kaj vmes pride, kar bode vodilo do krvavih konsekvenc.

Na **Moravskem** bodo volitve v deželni zbor 9. septembra za kmetske okraje, 11. septembra za mesta in 20. septembra za veliko posestvo

Češki listi, slaveč prihod kronnega princa Rudolfa v Prago, naglašajo, da je on prvi poklicani na tron Habsburžanov, ki dobro zna češki jezik in češko literaturo in povestnico. Zatorej upajo od njega — razumljenja.

Hrvatski „Obzor“ prinaša oklic „narodne“ stranke. Več o tem jutri.

Madžarski kandidat Pulszky je v svojem govoru v konferenci zjedinjene opozicije ostro grajal politiko Andrassyja in Tisze, in rekel, da je okupacija Bosne tak plan, kate-rega je neka stranka, ki je bolj mogočna, nego parlament, uže pred leti imela.

Vnanje države.

Iz **Berlina** se javlja telegrafično, da je izmenjava ratifikacije berlinske pogodbe 3. avgusta dovršena. Turški pooblaščenec je

dal izjavo na protokol, da je sultan ratifikacijo dovršil in da pogodbo kot veljavno izpoznavna.

Agleška zbornica je, kakor je bilo na prej vedeti, zavrгла Hartingtonovo resolucijo, ki graja Beaconsfieldovo politiko, s 338 proti 195 glasi. Poprej je še Northcote izjavil, da nij nobene druge kake tajne pogodbe zaradi azijske Turčije kakor pogodba 4. jun. s Turčijo, katero podjetje da je teško, a on upa, da se bode vspešno zvršilo se.

Dopisi.

Iz Ljubljane 1. avg. [Izv. dop.] V Zagrebu izdaje g. prof. Kuhač zbirko več ko 1600 jugoslovanskih narodnih pesnij, katere je sam po celem slovanskem jugu nabral. Kakor marljiva čebelica se je trudil celih 12 let mej Hrvati, Srbi in Bolgari in mej nami Slovenci, da si prilasti bogati zaklad naših narodnih pesnij. V njegovej zbirki so vsi Jugoslovani zastopani, tudi mi Slovenci, torej je zbirka, rekel bi, vsejugoslovanska in ne samo hrvatska. Zato je dolžnost vsakega Jugoslavana, torej tudi nas Slovencev, njeno izdavanje podpirati, bodi si duševno, s tem, da jo dopolnjujemo, bodi si, materijalno s tem, da se na njo naročimo.

Vendar pa, žalibože, le malo Slovencev to svojo dolžnost izpolnjuje. Kaj menite, koliko od poldruega milijona Slovencev je naročenih na omenjeno zbirko? — Strmite nad ogromnim številom 10. reci, desetih naročnikov, ki jih ima g. Kuhačeva zbirka mej nami!

Nihče se ne more izgovarjati s tem, da nij vedel za stvar, kajti omenjena je bila uže dovolj po slovenskih časopisih.

Kje ste slovenski glasbeniki, narodni učitelji in muzikalno izobraženi slovenski duhovniki? Kje ste slovenski dijaki, zlasti učiteljski pripravniki? Za slovansko narodno knjigo se ne zmenite, a ko bi se kake nemške „national-biblioteke“ tikalo, bi vas morda bolj zanimalo.

Kje ste sploh izobraženi Slovenci in prvaki našega naroda, katerega zovejo naši so sedje „pjevački narod“? Zlaj se narodne skazite, ko je čas zato. Pač lahko, pa tudi le majhne vrednosti je, biti rodoljub, dokler se ne zahteva drugega kot besede; a kaj drugega je tedaj, kadar je treba svoje mišljenje v djanji pokazati.

Končno naj spregovorim še nekoliko besedij o zbirki samej. Ona izhaja v trimesčnih zvezkih, torej v četrnih na leto. Vsak zvezek donša na velikej osmini in v elegantnej obliki okolo 100 napevov. In cena za štiri zvezke je samo 5 gl., kar je, kakor vsak lahko razvidi zelo malo. Naročnina za celo leto, ali pa za vsak zvezek (1 gl. 25 kr.) posebej se pošilja gospodu izdavatelju Fr. Kuhaču v Zagreb, Ilico št. 765. Dosedaj sta izšla dva zvezka, tretji pak izide koncem septembra.

F. J. F.

Iz ormoškega okraja 31. jul. [Izv. dopis.] Dopis „iz ljubljanske okolice“ v šte. 166 „Slovenskega Naroda“ hvali slovensko učiteljstvo na Štajerskem glede marljivega delovanja na polji slovenskega šolstva. — Narodnemu učiteljstvu na Štajerskem, ter njegovemu delovanju v prospeh slovenskega šolstva se sicer od neke strani delajo velike zapreke, toda tega se ono ne vstraši, marveč si pogumno napredovati prizadeva. — Resnica je, da take pogumnosti nij pri kranjskih učiteljih zaznamovati, kar mi močno obžalujemo. — Razmere za slovensko učiteljstvo in šolstvo so gotovo na Kranjskem v marsi-

katerem obziru ugodnejši, nego pri nas na Štajerskem, da tedaj ono slabše napreduje, kakor štajersko slovensko učiteljstvo, mora imeti nekakov uzrok. — Kranjski učitelji mi ne bodo za zlo vzeli, če jim naravnost povem, da jim manjka tisteza potrebnega in pogumnega vodstva, kakor ga imajo štajerski slovenski učitelji. — Zares, če pogledamo nazaj v delovanje slovenskih učiteljev na Štajerskem, pridemo k veselemu izpoznanju, da je ono v kratkej dobi jako napredovalo in mnogo storilo v povzdigo slovenskega šolstva. — Učiteljsko društvo za slovenski Štajer, organ „Slov. Učitelj“, slovenske učne knjige, mnogobrojna okrajna učiteljska društva, vse to je sad marljivega delovanja štajerskih slovenskih učiteljev.

Pravega razvoja slovenskega šolstva sicer v sedanjej dobi nij pričakovati, vsaj se je to v mnogih slučajih pokazalo, toda zato nij treba obupati, ker računati moramo z bodočnostjo, katera je gotovo naša. Pravična stvar bode zmagala prej ali slej.

Izpod Nanosa 28. julija. [Izviren dopis.] Mnogo držav ima na svojem životu veliko marogo, in to tem večjo, kolikor bolj se njih narodi mej izobražene, inteligentne ter naprednjaške štejejo. Ta zares, za zdanji vek grda prikazen, je cigansko ničvredno pleme, katero je dan za dnevom bolj nevarno, osorno in predrzno, ter je leto za letom večje. Po mestih se tega zla in te nadloge malo ali nič ne občuti, tem več pa po deželi, kolikor so bolj male vasi ali posamezne hiše.

Ubogi naš kmetič se trudi in dela od vida do mraka, po leti v hudej vročini ves v znoji, po zimi pa v mrazu, da koža na njem póca. Poleg vsega truda in trpljenja, plačavati mora težak davek, priklade vrh priklad, a naposled pa včasih nema niti krompirja v oblicah ali pa koščka subih žgancev, da bi glad sebi in svojej družinici utešil. Ako se hoče kdo od naših ljudij ženiti, treba mu vprašati in prositi, tudi mora plačati pri župniji in županstvu za jedno in drugo, Bog sigavedi vse kaj. Ko oproščava oče svojega sina, kateri je v obče za veliko korist doma, da gospodarstvo vodi, polje obdeluje ali kak drug koristen posel odpravlja, uže zopet je treba prositi, ter dragi denar in čas tratiti. Naposled ko preti državi kaka nevarnost, ali si pa ta hoče kako deželo prisvojiti, zopet je angažirane največ kmetske krvi, in koliko jih je, kateri bi bili za veliko potrebo in korist doma, a morajo s puško v roki stati pod cesarskim praporom.

Glejte, vsega tega našemu ciganu nij potreba; on živi v pravem pomenu besede svobodno. On ne plača ni denarnega ni krvavega davka, polje mu je vedno odprto, dostikrat pa tudi žitnice, kleti, da, še celo hlevi; ženi se kadar mu ljubo in drago; ne vpraša in ne plača. Vojakov je prost, ker nij nikjer doma in nikjer vpisan. Pošteni, marljivi „muzik“ rezervist, poljublja k slovesu svojo ljubo ženo, drage mu otročiče ali milo mu ljubico in zveste svoje prijatelje, s teško mu srce ranečo mislijo: da jih morda nikdar več videl ne bo, kakor tudi ljube domovine ne. Nič vredni cigani pa živi svojo pot naprej, brez skrbi in tuge, po cigansko.

Proti temu ciganstvu naš vratar nema prave brambe; tepsti ga ne smeš, če ga zasačiš na zločinu, ako nočeš da si sam kaznovan; tožiti ali pred pravico ga ne moreš tirati, kajti Bog zna, kako se zove, pa kje je

doma? — Naposled se ga pa tudi bojiš, da ti koče ali kaj družega ne zapali, ali pa celo kaj družega slabega ne učini. Nahajajo se tudi še taki, in teh ne malo, ki mislijo, da jim cigan pri živini škodovati more, n. pr.: da krava pride ob mleko, se ne obreji, zvrže itd. še dosta družih bedarij.

Mogoče je pa vendar, da učini cigan zločin brez da bi se bal, da bode kaznovan; njemu je lahko na skritem in tajno marsikaj izvršiti. Dostikrat se morda sumi, da po krivici, na jednega in družega zaradi kacega dovršenega čina, a kak cigan je kriv.

Nij čuda torej, da je naš kmet čedalje bolj nadlegovan, ter v zadregi pred temi klateži, katerih druhali so vedno bolj nadležne. Dan za dnevom pa tudi nevolja do ciginov narašča, proti katerim bode naposled primorano braniti se.

Pač skrajni čas je, da bi civilizirane države, ki imajo to zlo nad soboj, kaj storile, da bi se ga oprostile. Jaz mislim, da vse skupaj bi vendar morale kak lek proti temu iznajti. Treba je za cigana ostre postave, ter energične in stroge izpeljave, drugače je vse zamán.

Iz Gorice 4. avg. [Izv. dop.] Pokopali smo za Gorico nenadomestljivega barona Ritterja; pogreb je bil veličasten, štacune so bile zaprte in plin je gorel po onih ulicah koder se je truplo ranjcega peljalo. Njegovi dediči so baje odmenili nič menj nego 64.000 gl. za razne dobrodelne namene v spomin svojega — očeta, oziroma brata.

Pomenljivo je pa bilo za mestjane to, da se je grof Radecki, general major v pokoju, ter sin slavnega „očeta“ Radeckija, kateri je par dni poprej mej družimi nosil trak pri mrtvaškem vozu Ritterja, ustrelil. — In zopet so ljudje čenčali: „ženska je kriva“ „dolžen je bil“ i. t. d. In njegov spreved je bil velikansk; vsa goriška aristokracija je bila zastopana. Tudi pri teh ljudeh, ki imajo „blaues blut“, rožice tedaj ne cveto zmirom.

Dne 26. jul. po noči je goriški „comitato d'azione“ obesil laško „trikoloro“ na stolpu glavne cerkve goriške. Mej gromom in treskom, ko živ pes ne bi šel na ulico, šli so ti laški rogovileži tam ter na stolp razobesili v spomin obletnice „ko so bili Italijani l. 1870 došli do Verše v Furlaniji, italijansko zastavo. A te uboge reve so v svojej strasti pozabile, da so bili ravno isti dan Italijani od Avstrijcev pošteno tepeni pri Visu. No, jaz sem si mislil: „Bog daj norcem pamet“, a dopisnik „Novic“ pa ima popolnem prav, če meni, da bodo v kratkem te izdajice svojega slovenskega naroda (so većinoma renegati, ti naši italijanissimi) in izdajniki Avstrije — trikoloro našej goriškej policiji na nos o obsili.

Iz Zagreba 1. avg. [Izv. dopis.] Tukaj se bode tudi praznoval prehod avstrijske vojske v Bosno in delajo se v ta namen vsestranske priprave, no ta svečanost se bode vršila še le tedaj, kadar bode vojska dospela v Serajevo, kar bi se utegnilo zgoditi do četrtrka. Dež lije tukaj denes celi dan, in moramo si misliti, koliko imajo naši vojaki pretrpeti v Bosni, kjer ne dobijo niti strehe, ampak morajo većinom kampirati na prostem.

Serajevo je glavno mesto Bosne, ki šteje do 60 tisoč prebivalcev, in čeravno nema več kakor 14 zidanih poslopij, ima vendar prostora toliko, da mogó dobiti naši vojaki za silo stanovanje, ter da ne bodo izvrženi vsem nepogodnostim deževnega vremena.

Umrli je Mihael Hojzel, umirovljeni učitelj pri sv. Križu poleg Slatine, v visokej starosti; taisti je podučeval tri generacije omejene župe, in ima mej svojimi učenci dva doktora medicine, dva duhovnika, jednega tajnika višjega sodišča, jednega finančnega tajnika, jednega gimnazijalnega profesorja in šest učiteljev.

Domače stvari.

— (Pri Kozlerji) je bila nedeljska veselica, ki so jo aranžirali veterani na korist rodovinom v vojsko odšlih rezervistov, jako velika. Narodni slovenski pevci so se dobro izkazali in slovanske pesni, katere je mestna godba svirala, bile so navdušeno sprejemane. Loterijske številke, ki so dobile, bodo se javno po novinah naznanile. Obiskovalcev je bilo nad 2000, postrežba in obskrba bi pa bila lahko boljša. Tretjina došlih nij imela kam sesti, da si je vrt Kozlerjeve pivarne obširen.

— (Ljubljansko močvirje.) V soboto 3. avgusta je imel odbor za obdelovanje ljubljanskega močvirja svojo prvo sejo. Navzočnih je bilo 15 udov. Sklenilo se je po dolgej debati, da je požigovanje mahu letos v primeri s prejšnjimi leti in po dosežmalnih postavah privoljeno; vendar pa bode močvirski odbor deželnemu zboru prošajo predložil, naj se §. 31 močvirske postave v tem prenaredi, da se prihodnjič čas za požigovanje ne samo za čas od 15. avgusta do konca oktobra skrči, ampak do 15. maja podaljša. Volil se je ožji odbor, kateri bode gradivo za prihodnje seje pripravljati imel. V ta odbor so voljeni gg.: Jan. Borštnik iz Dul; And. Knez, župan na Viči, Fr. Kotnik iz Vrhnike, dr. J. Kozler iz Ljubljane, Martin Peruci iz Lip, dr. J. Poklukar in Fr. Potočnik iz Ljubljane.

— (Valvazorja) je izšel te dni 38. zvezčič.

— (Poziv!) P. N. č. zadevne gg. drugove Najviše zvezde preuljudno prosimo, naj komarijo po dogovoru, da se ustanovi družba sv. Kirila, ako jim je zares mar omika, sicer bi utegnili biti nadkriljeni, in potem? X.

— (Imenovanje.) Minister za nauk je imenoval pravim učiteljem na srednjih šolah: suplenta na realki v Tešnu Andreja Grbo, in kandidata Jan. Liskovnika za celjsko gimnazijo, potem gimnazijskega suplenta v Gorici Anton Lančnerja in kandidata dr. F. G. Hanna za gimnazij v Beljaku.

— (Brandstetterjevo.) Na prošnjo štajerske hranilnice je prišla graščina Brandstetterjeve žene Prischinghof do eksekutivne dražbe s tremi hišami v Mariboru vred. Tudi Brandstetterja, tega slavnega prijatelja Konrada Seidla, graščina Radvanj pri Mariboru pride na boben.

— (V Ljutomeru) napravijo 11. avgusta v čitalnici slovenski gimnazijci mariborski veselico, h kateri uljudno vabi Odbor. Začetek je ob 8. uri zvečer. Program je sledeči: A. Beseda. 1. „Pozdrav“ Iv. Dečko. 2. „Domovina“ A. Nedved. 3. „Pri zibelci“, čveterospjev V. Mašek. 4. Govor, govori O. Pučko. 5. „Jadransko morje“ A. Hajdrih. 6. „Moja rožica“, čveterospjev A. Nedved. 7. „Oblačku“ J. Kocijančič. 8. Govor, govori J. Babnik. 9. „Na straži“ * * * 10. „Nočni mir“, čveterospjev A. Hajdrih. 11. „Kdo je mar“ Dr. B. Ipavic. B. Ples.

— („Program kralj. velike gimnazije na Rieci) koncem školske godine

1877/88* obsega na 106 straneh spis pravega učitelja A. Korleviča: „Petrolij, fizikalna mu i kemična svojstva, nalazište in razširjenje; ležišče i poraba,“ kateremu nadaljevanje in konec pride tekar v drugem leta šolskem izvestji. Iz programa posnemljemo, da je na zavodu 13 močij, mej temi je bilo 6 profesorjev, 2 prava učitelja in 5 namestnih učiteljev. Učencev je bilo v vseh osmih razredih skupaj 196, ali 20 več od lanskega leta — zatorej napredek. Po narodnosti so bili na zavodu 4 Slovenci in 2 Čeha, a ostali vsi Hrvatje. Po napredku dobilo jih je svedočbo 1. reda z odliko 26, 1. reda 98, s popravkom 20, 2. reda 12, 3. reda 25, a neizprašana sta ostala dva. K maturi se je od 7 javnih osmošolcev oglasilo jih 6 ter 1 privatist; jeden javnih jo je dovršil z odliko, drugi vsi za prvi red. — Na Rieci je poleg hrvatske gimnazije tudi italijanska, katera je v nižjih 4. razredih realnagimnazija, a v petem se cepa na gimnazijo in realko. Na onej italijanskej gimnaziji je bilo letos 6 maturantov, 4 so maturo napravili, a 2 sta propadla. V obče se more reči, da je italijanska gimnazija čezdalje bolj zapuščena, in pokrovitelji Magjari, ki so navzlic krepečemu se po Primorji Hrvatstvu namenili z italijansko gimnazijo stavljati zapreke razširjenju slovanske samosvesti, zabilježiti imajo tudi tu svoj popolni „fiasko“.

Razne vesti.

* (Konfiscirani kanoni.) Dne 2. avgusta so na železnici v Pešti našli mej transitoblagom kanone, poslane od Kruppa kot „mašinski deli“ nekej firmi v Pešto. Kanoni so bili konfiscirani.

* (Kaka gnjiloba je na Nemškem) o tem glasno priča tudi povest v „Frankfurter Ztg.“, ki poroča, da je v nekem nemškem mestu 19 leten izobražen nemšk sin šel k nemškej sodnji in je svojega lastnega nemškega očeta zatožil, da je oče o nemškem cesarji razžaljivo govoril!

Listnica opravištva: Gosp. G. F. O. v Škofci. Plačano do 12. oktobra t. l. Liste smo vse redno odposlali. — Gosp. Fr. R. v Sl. B. Sedaj plačano do 30. junija. t. l.

Dunajska borza 5. avgusta.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	64	gl.	35	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	66	gl.	30	kr.
Zlata renta	74	gl.	35	kr.
1860 drž. posojilo	113	gl.	60	kr.

Evropa: Komani iz Trsta. — Dr. Pavlič iz Litije. — Pri slovan: Makler iz Dunaja. — Pilipič iz Reke. — Gradca: Thaller iz Trsta. — Schreyer iz Celja. — Thaller iz Gradca. — Dr. Volk iz Vipave. — Pri Malet: Proger iz Dunaja. — Minach iz Kočevja. — Einohrl iz Dunaja. — Polak iz Gradca. — Everts iz Praga. — Paler iz Zvgraba. — Wunsch iz Dunaja. — Fink iz Gradca. — Gettor iz Dunaja. — Pri bavarskem dvoru: Schmidt iz Trebitza. — Detela iz Moravc. — dr. Detela iz Dun. Novega mesta. — Kosiř iz Trsta. — Belagioni iz Vidma.

Prvi, pravi, blagonsni Janez Hoff-ovi sladni preparati imajo varstveno marko, uknjiženo v c. kr. av. og. državah. (Slika iznajdnika Janez Hoff-a). Sladna kava in moka za otroke 44krat odlikovani. (Ustanovljenje poslovanja 1847.)

Bolnim v želodci itd.

C. kr. dvornej fabriki sladnih preparatov c. kr. sveta in dvornemu preskrbjevalcu skoro vseh evropskih vladarjev, gospodu Janezu Hoff-u, lastniku zlatega križca s krono za usluge, vitezu visocih nemških redov itd. itd.

Odenburg, 15. junija 1878. Vaše Janez Hoff-ovo zdravilno pivo od sladnega ekstrakta ukrepilo je jako mojo mater pri boleznih v želodci. **A. Struck.** Donnerschwerstrasse 43.

Bele. Prosim pošljite mi zopet Vaše izvrstne Janez Hoff-ove sladne zdravilne čokolade. **Großica Moltke.**

Grad Kanzenhof pri Freiburgu. Vaša Janez Hoff-ova zdravilna čokoladna moka od sladno močno vpljiva na otroke, in kakor sem se tudi preveril, tudi na stare ljudi. Zato vas prosim, da mi pošljete še nekoliko škatlic. **Baron pl. Jacobi-Küst.**

Valdenburg. Izvrstna je Vaša Janez Hoff-ova zdravilna čokolada od sladno, kakor tudi tako Vaš Janez Hoff-ov prsi bonbon od sladno. Skoraj čudovito me je oboje mojega zastarelega kašlja ozdravilo. Prosim Vas, da mi še pošljete. **B. pl. Zedlitz-Neukirch.**

Nizza. Izvolite mi svoje Janez Hoff-ovega koncentriranega sladnega ekstrakta, ki je svoj dobri vpliv bolnim na prsih in pljucah dokazal, še nekoliko poslati. **P. Minghetti.**

Dobiva se pri lekarju **G. Piccoli v Ljubljani.** Prodajalci dobivajo ceneje. (241—1)

Prvi, pravi, sled odpravljajoči, blagonsni Janez Hoff-ov prsi bonbon je v visnjem papirju, ter je bil v 30letnem obstanku poslovanja 44krat odlikan.

Akcije narodne banke	825	—	—
Kreditne akcije	265	—	—
London	115	10	—
Napol.	9	24	—
C. kr. cekini	5	49	—
Srebro	100	90	—
Oržavne marke	56	—	90

Hiša v Ljubljani,

na dobrem kraju, z dvoriščem, vodnjakom, s hlevom za 8 do 10 konj in z globoko kletjo, se iz proste roke prodá pod ugodnimi pogoji. V hiši je tudi gostilnica in pekarnija, katera se tudi za sv. Mihael oddá. — Natanerjeje pové opravištvo „Slovenskega Naroda“. (224—5)

Wir empfehlen geschützt. als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenmäntel, Wagendecken (Plachen), Betteinlagen, Zeltstoffe

der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne

in Wien, Neubau, Zollergasse 2,

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(103—00)

Karel S. Till

trgovstvo s knjigami in papirjem, pod Trančo št. 2, zaloga vseh potrebnejših za urade in kupčijstvo; zaloga navadnega, pisemskega in zavijalnega papirja. Vse potrebnejše za morjevce (inženirje), slikarje in risarje. Najnovejše v konfekciji za papir. Zapisovalne in opravilne knjige. Izdeljujejo se tudi monogrami na pisemski papir, visitne karte in pisemske zavitke. (158—63)

Učiteljska služba

je za podeliti s pričetkom novega šolskega leta na dvorazrednej ljudske šoli v Šent-Rupertu z letno plačo od 400 gl.

Čas za vložbo prošenj je do

konca meseca avgusta t. l.

Prošnje naj se izročajo krajnemu šolskemu svetu v Šent-Rupertu.

Pri tej službi se bo tudi na učiteljice oziralo.

C. k. okrajni šolski svet v Krškem, dne 20. julija 1878.

(243) Predsednik: **Schönwetter.**

V „Narodnej tiskarni“ v Ljubljani je izšlo in se dobiva:

VIII. zvezek „Listki“:

Pomladanski valovi.

Roman, spisal I. Turgenjev, poslovenil dr. M. Samec. 8° 17 pol. Cena 60 kr.